

Umîd Demîrhan

Hînkerê

Zîmanê

Kurdî

1

Perwerdehiya Destpêkî

Çapa jimarîn a bêpere

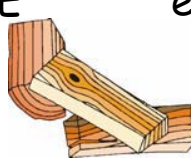

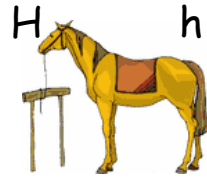
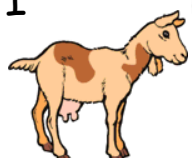

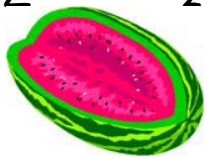
Deng û Alfabe

Tîpên Mezin	Tîpên Biçûk
Kîtekirin	Jimareyên Bingehîn

DESTPÊK

1. Bala xwe bide tîpên mezin û biçûk. Tîpan bi dengê bilind bixwîne.

a b c		A a agir		a b c 	
B b beq	C c canî	Ç ç çêlek	D d dar	E e elok	
Ê ê êzing	F f find	G g gore	H h hesp	I i I i --> bizin	
Î î îsot	J j jûjû	K k kevçî	L l lepik	M m mişk	

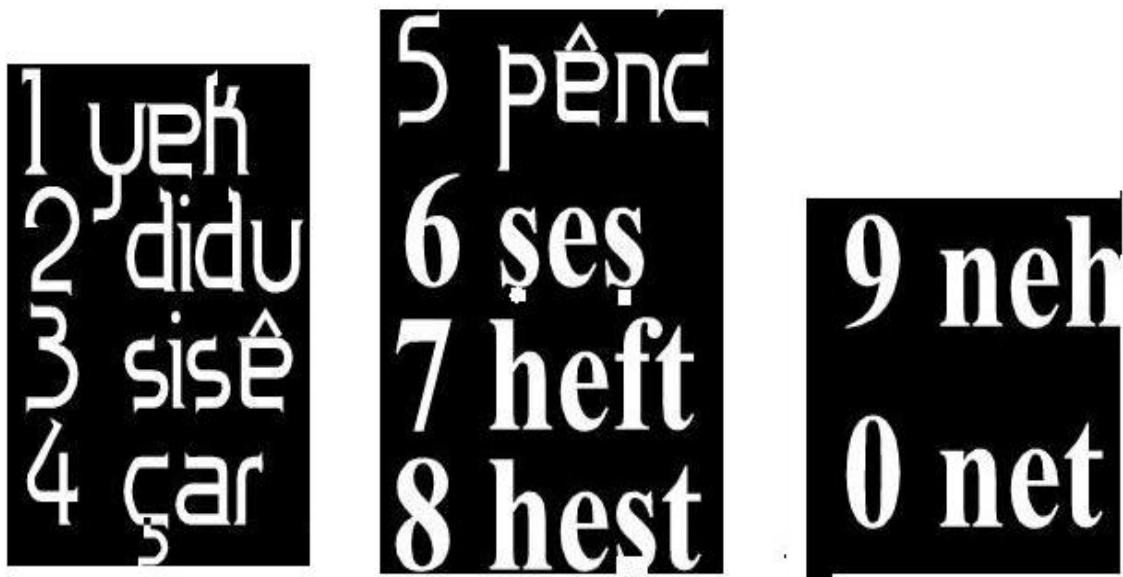
N n 	O o 	P p 	Q q 	R r
nan	otobûs	pîvaz	qelûn	roj
S s 	Ş ş 	T t 	U u 	Û û
sêv	şêr	tirî	U u--> gul	ûfî
V v 	W w 	X x 	Y y 	Z z
vizik	werdek	xanî	yek	zebeş

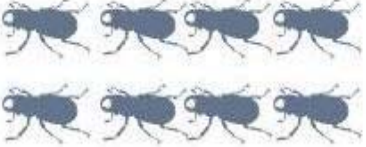

2. Bikaranîna tîpên mezin û biçûk bibîne.

tîpên mezin	di peyvekê de	tîpên biçûk	di peyvekê de
A	Agirî	a	agir
B	Bazîd	b	berf
C	Colemêrg	c	cot
Ç	Çewlik	ç	çar
D	Delal	d	dar
E	Erzingan	e	endam
Ê	Êlih	ê	êvar
F	Firad	f	firîn
G	Gulperî	g	gulav
H	Hawar	h	hêlîn
I	Iraq	i	inteint
Î	Îlam	î	îsal
J	Jiyan	j	jin
K	Kirmanşan	k	kevir
L	Lezgîn	l	lepek
M	Miraz	m	mezin

N	Nemrûd	n	nal
O	Oremar	o	oreor
P	Perîxan	p	pirtûk
Q	Qers	q	qeşa
R	Riha	r	reng
S	Semsûr	s	sal
Ş	Şêrko	ş	şev
T	Tendûrek	t	tu
U	Urmiye	u	umîd
Û	Ûrisat	û	ûd
V	Vîndar	v	varik
W	Wan	w	welat
X	Xabûr	x	xew
Y	Yezdan	y	yek
Z	Zagros	z	zêr

3. Bala xwe bide jimareyên bingehîn û hînî xwendina wan bibe.

 bizinek	
 du çivîk	 şeş perperok
 sê beraz	
 çar şêr	 heft rovî
 pênc mirîşk	
	neh xêz

4. Bala xwe bide kîtekirina peyvan û tu jî nimûneyan çêke.

KÎTEYEK TENÊ

av,
ba,
çar,
kêr,
şûr,
xwê,
dest,
şkeft

DU KÎTE

ba-ran = baran,
par-tî = partî,
sa-rinc = sarinc,
bi-rinc = birinc,
keş-tî = keştî,
des-tar = destar,
kar-tol = kartol,
mer-tal = mental

SÊ KÎTE

per-pe-rok = perperok,
ker-de-nek = kerdenek,
hê-le-çan = hêleçan,

SÊ KÎTE

roj-na-me = rojname,
bê-rî-van = bêrîvan,
te-le-fon = telefon,

5. Komekê bi hevalan re çêke û bila her kesek nimûneyekê bixwîne.

A a

Av

Ava kaniyê
Ava kaniyê sar e.
Ava kaniyê dikişe.
Xuşexuşa avê tê.

Agir

Agirê daran
Agirê daran gur e.
Agir dişewitîne.
Agirê Newrozê geş bikin.

B b

Beq

Beqa avê
Beqa avê qurequr dike.
Hemû beq qurequr dikin.
Qurequra beqan tê.

Bask

Baskê çivîkan
Baskên balindeyan
Baskên çivîkan hene.
Çivîk û balinde bi baskan difirin.

C c

Canî

Caniyê viringî
Caniyê viringî naçêre.
Caniyê viringî şîr dimije.

Ç ç

Çay

Çaya kel
Çaya kel zîrarê dide qirikê.
Çaya kel venexwe.

Car

Carek ji caran
Carek ji caran mêrxasek hebû.
Kaniya mêrxasan namîçiqe.
Mêrxasî û tirxesî ne yek in.

Çêlek

Çêleka belek
Çêleka belek diçêre.
Çêleka belek di mêrgê de diçêre.
Bêrîvan çêlekê didoşe.

D d

Dar

Dara sêvê
Dara sêvê bilind e.
Sêva çê para hirçê ye.
Sêva kurmî dikeve erdê.

E e

Em

Em kî ne?
Em kurd in.
Welatê me Kurdistan e.
Zimanê me kurdî ye.

Def

Dengê defê
Dengê defê ji dûr ve xweş e.

Elok

Elokê me
Elok ji mirîşkan mezintir in.

Ê ê

Êzing

Êzingê şewatê
Êzingê şewatê ne erzan e.
Êzing malê germ dikin.

Êş

Êşa diranan
Êşa diranan dijwar e.
Ger diran biêşe, derman kêş e.

F f

Find

Finda virekan
Finda virekan damirî.
Finda virekan zû dadimire.

Fal

Fala falbêjan
Fala falbêjan tijî derew e.
Ji falbêjan bawer mekin.

G g

Goşt

Goştê xweş
Goştê berxan
Goştê berxan xweş e.

H h

Hesp

Hespê boz
Hespê bezê
Hespê boz dibeze.

Gore

Goreya wê
Ev gore nû ye.
Ev goreya nû neqîşandî ye.

Hirç

Hirçê çolê
Hirçê çolê hov e.
Hirçê hov nêçîrek girtiye.

I |

Ingilistan

Ingilistan welatek e.
Ingilistan welatê ingilîzan e.
Paytextê Ingilistanê London e.

Î î

Îsot

Îsota tirşikê
Îsota tirşikê kê m e.
Çêja îsotê tûj e.

Inteint

Inteinta nexweşan
Inteinte nexweşekî tê.
Nexweş dikin inteint.
Berê dîwaran mala rebenan e.

Îşev

Îşev hewa germ e.
Îşev hewa sar e.
Îşev hewa hênik e.
Îşev sar e, cilik sitar e.

J j

Jûr

Jûra mêvanan
Jûra razanê
Jûra zarokan
Jûra mêvanan paqij e.
Çar jûr di mala me de hene.

Jûjî

Jûjîyek
Jûjî direve.
Jûjî ajaleke çolê ye.

K k

Kar

Karê wan
Karê wan tuneye.
Karê min heye.
Karê kê tunebe ew betal e.
Mirovê betal birçî dimîne.

Kevçî

Kevçiyê çayê
Kevçiyê xurekî
Kevçiyê çayê biçûk e.

L l

Lepik

Lepikên xebatê
Lepikên xebatê bikire.
Lepik destan diparêzin.

M m

Mar

Marê reş
Marê reş ziyankar e.
Jehra marê reş tîr e.

Lod

Loda gihayê kode
Ev lod çend part e?
Ev lod sê part e.

Mişk

Mişkê malê
Mişkê malê ji pisîkê ditirse.
Mişkan çewal qul kiriye.

N n

Nan

Nanê sêlê
Nanê tendûrê
Nanê sêlê xweş e.

O o

Otobûs

Otobûsa Amedê
Otobûsa Amedê çûye.
Otobûsa Amedê hatiye.

Naxir

Naxira gund
Naxira gund vedigere malê.
Naxira gund diçe çêreyê.

Oreor

Oreora çêlekê
Oreora çêlekê diçe esmanan.
Kûçik direye û çêlek dibore.

P p

Pîvaz

Pîvazên hişk
Pîvazên ter
Pîvazên ter bi çendan in?

Penêr

Penêrê malê
Penêrê hazir
Penêrê hazir bêtehm e.

Q q

Qelûn

Qelûna cixareyê
Qelûna kalikê min
Qelûna kalikê min dirêj e.

Qaz

Qaza spî
Qaza kulek
Qaza kulek nexweş e.

R r

Roj

Roja diduyan
Roja diduyan were.
Dîtira rojê were.

S s

Sêv

Sêvên sor û zer
Sêva çê
Sêva çê para hirçê.

Rovî

Roviyê kone
Roviyê kone birçî ye.
Rovî birçî dimîne, diçe nêçîrê.

Sîr

Seriyek sîr
Seriyek sîr biavêje nava tirşînê.
Bêhna sîrî kirêt e.

Ş ş

Şêr

Şêrê daristanê
Şêrê şêr ji roviyekî natirse.

T t

Tirî

Tiriyên reş
Tiriyên reş hatine bazarê.

Şev

Şeva çûyî
Şeva çûyî hewa sar bû.
Şeva çûyî hewa germ bû.

Ta

Tayê rîs
Tayê xalîçeyan
Tayê xalîçeyan rengrengî ye.

U u

Urf

Urf û adet
Urf û adetên gelan hene.
Newroz urfeke gelê kurd e.

Umîd

Umîda me
Umîda me azadî û aşî ye.
Umîda rebenan nanekî tisî ye.

Û û

Ûfeûf

Ûfeûf dike.
Zarok ûfeûf dike.
Zarok ûfeûf dike û digirî.

Ûş

Êş û ûş
Êş û ûş lê rabûne.
Êş û ûşên belengazan naqedin.

V v

Vizik

Vizvizîk
Vizvizîk dizivire.

W w

Werdek

Werdeka avê
Werdeka avê difire.

Varik

Varika zer
Varika zer hêk kiriye.

Weris

Wesisê riziyaî
Wesisê riziyaî zû diqete.

X x

Xanî

Xaniyê me
Xaniyê me yekqatî ye.

Y y

Yek

Yekitî
Yekitiya Mamosteyan ava bûye.

Xort

Xortê bedew
Ev xort diçe dibistanê.
Vî xortî kincên hêşîn li xwe
kirine.

Yane

Yaneya Nivîskaran
Yaneya Nivîskarên Kurd
Yaneya Xwendekarên Kurd li ku
ye?

Z z

Zebeş

Zebeşê Amedê
Zebeşê Amedê navdar e.

XW xw

Xwelî

Xweliya sor
Xweliya sor li vir heye.

6. Digel hevalekî xwe vê çîroka Kêçê bixwîne.

Hebû û tunebû, rojek ji rojan kêçek hebûye. Rojêke zivistanê kêç hilkişiyaye ser qeşayê da ku xwe bişimitîne. Lêbelê ji nişkê ve kêç gêr dibe û lingê wê dişkê. Kêç hêrs dibe û ji qeşayê re dibêje:

-Wey qeşayê te çima lingê min şikand?
Qeşayê gotiye:
-Ez qeşa bibûma, tavê li min nedida.
Kêçê gotiye:
-Wey tavê çima tu li qeşayê didî?
Tavê gotiye:
-Ez tav bibûma, ji pişt heft çiyayan dervediketim.
Kêçê gotiye:
-Lo çiyayo tu çima heft caran derdikevî pêşiya tavê?
Çiyayî gotiye:
-Ez çiya bibûma, bizin li ser pişt min nediçêriya.
Kêç dibêje:
-Wey bizinê, tu çima li ser pişt çiyayî diçêrî?
Bizin dibêje:
-Ez bizin bibûma, guran nedida pey min.
Kêç dibêje:
-Hey guro, tu çima didî pey bizinê?
Gur dibêje:
-Ez gur bibûma, kûçikan bera min nedida.
Kêç dibêje:

-Hey kûçiko, tu çima bera gur didî?
Kûçikî gotiye:
-Ez kûçik bibûma, gava ez li ber deriyê xanimê diketim wê pariyek nan bida min.
Kêç dibêje:
-Wey xanimê, tu çima nê nê nadî kûçikî?
Xanimê gotiye:
-Ez xanim bibûma, mişkî dîwarê min qul nedikir.
Kêç dibêje:
-Hey mişko, tu çima dîwarê xanimê qul dikî?
Mişkî gotiye:
-Ez mişk bibûma, pisîkê bera min nedida.
Kêç dibêje:
-Wey pisîkê, tu çima bera mişkî didî?
Pisîkê gotiye:
“Ez him dikim, gim dikim,
oxweş û misteheq dikim,
hevrişkan di ber te de reş dikim,
heft salan te nexweş dikim”.

(Ji pirtûka bi navê Çîrokên Zarokan a Seîd VEROJÎ hatiye wergirtin û ji bo zarokan hatiye hêskirin)